

KC-225

Seat No. _____

B. A. (Sem. V) Examination

October / November – 2017

Sanskrit : Paper-CC-508

(याज्ञवल्क्य स्मृति)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- १ श्लो०प० २१२ श्लो०को सानुवा० सम०श्रवो : १४
- (१) गर्भाष्टमेऽष्टमे वाऽब्दे ब्राह्मणस्योपनायनम् ।
राज्ञामेकादशे सैके विशामेके यथाकुलम् ॥
- (२) आदिमध्यावसानेषु भवच्छब्दोपलक्षिता ।
ब्राह्मणक्षत्रियविशां भैक्षचर्या यथाक्रमम् ॥
- (३) एकदेशमुपाध्याय ऋतिवग्यज्ञकृदुच्यते ।
एते मान्या यथापूर्वमैभ्यो माता गरीयसी ॥
- (४) मातुर्यदग्रे जायन्ते द्वितीयं मौञ्जिबन्धनात् ।
ब्राह्मणक्षत्रियविशस्तस्मादेते द्विजाः स्मृताः ॥
- (५) गुरवे तु वरं दत्त्वा स्नायाद्वा तदनुज्ञया ।
वेदं व्रतानि वा पारं नीत्त्वा ह्युभयमेव वा ॥
- (६) पाणिग्रह्यः सवर्णासु गृह्णीयात्क्षत्रिया शरम् ।
वैश्या प्रतोदमादद्याद्वेदने त्वग्रजन्मनः ॥
- (७) मृते जीवति वा पत्यौ या नान्यमुपगच्छति ।
सेह कीर्तिमवाप्नोति मोदते चोमया सह ॥
- (८) षोऽशर्तुनिशाः स्त्रीणां तस्मिन्पुग्मासु संविशेत् ।
ब्रह्मचार्येव पर्वाण्याद्याश्चतस्रस्तु वर्जयेत् ॥

૨ ધર્મશાસ્ત્રોનો ઉદ્ગમ અને વિકાસ જણાવી યાજ્ઞવલ્ક્ય સ્મૃતિના રચનાકાળની ચર્ચા કરો. ૧૪

અથવા

૨ ધર્મશાસ્ત્રના ગ્રંથ તરીકે યાજ્ઞવલ્ક્ય સ્મૃતિની સમીક્ષા કરો. ૧૪

૩ યાજ્ઞવલ્ક્ય સ્મૃતિ અનુસાર સંસ્કારોની ચર્ચા કરો. ૧૪

અથવા

૩ ધર્મશાસ્ત્રોનો ઇતિહાસ જણાવી ધર્મશાસ્ત્રોમાં યાજ્ઞવલ્ક્ય સ્મૃતિનું સ્થાન નક્કી કરો. ૧૪

૪ કોઈપણ બે વિશે ટૂંકનોંધ લખો : ૧૪

(૧) યાજ્ઞવલ્ક્યનું જીવન.

(૨) આચાર્ય, ઉપાધ્યાય અને ઋત્વિજનાં લક્ષણો.

(૩) કન્યાપસંદગી અંગે યાજ્ઞવલ્ક્યના વિચારો વર્ણવો.

(૪) યાજ્ઞવલ્ક્યે નિરૂપેલા આઠ વિવાહો ચર્ચો.

૫ ગમે તે સાત પ્રશ્નોના એક-બે વાક્યમાં ઉત્તર આપો : ૧૪

(૧) કયા ત્રણ વર્ણના ગર્ભાધાનથી અંત્યેષ્ટિ સુધીના સંસ્કાર વૈદિક મંત્રોથી થાય છે ?

(૨) બ્રહ્મચારી વિદ્યાર્થીએ કઈ-કઈ વસ્તુ ધારણ કરેલી હોવી જોઈએ ?

(૩) આપોશાન ક્રિયામાં ભોજન પહેલાં કયા મંત્રનું ઉચ્ચારણ કરવામાં આવે છે ?

(૪) પ્રાજાપત્ય વિવાહથી ઉત્પન્ન પુત્ર કોને-કોને પવિત્ર કરે છે ?

(૫) કોણ ભ્રૂણહત્યાના પાપનો અધિકારી બને છે ?

(૬) યાજ્ઞવલ્ક્ય મુજબ કેવા સંજોગોમાં બીજું લગ્ન શાસ્ત્ર સમ્મત છે ?

(૭) સ્ત્રી સમાગમ ક્યારે નિષેધ ગણાવ્યો છે ?

(૮) સ્ત્રીઓનું કર્તવ્ય શું છે ?

(૯) હાથના કયા ભાગને કયું તીર્થ કહેવાય ?

(૧૦) કર્મણિ ભૂતકૃદન્ત 'ત' નો 'ન' ક્યારે થાય છે ?

(૧૧) સંબંધક ભૂતકૃદન્તનો 'ય' પ્રત્યય ક્યારે લાગે છે ?

(૧૨) નીચેના ધાતુના હેત્વર્થ કૃદન્ત આપો :

હસ્, ખાદ્, ગમ્, પઠ્